

ΑΕΛ ενωμένη, ποτέ νικημένη...

Τα 80 χρόνια ζωής της ΑΕΛ μιλούν από μόνα τους, τον ρόλο και την αξία αυτού του συλλόγου. Η ακτινοβολία και η δύναμη της προσφέρει πολλά και οι φίλαθλοι της ξέρουν πως είναι το καλύτερο κομμάτι της ζωής τους. Ακόμη και όταν την περιβάλλουν με περίσσια αυστηρότητα ή και σκληρότητα, η αγάπη του για την ομάδα είναι αυτή που παίζει τον πιο σημαντικό ρόλο.

Η ΑΕΛ υπήρξε σημαιοφόρος στον αθλητισμό και τον πολιτισμό, όπως την οραματίστηκαν οι ιδρυτές της. Τι κι αν κάποιες στιγμές έφτασε σε οριακό σημείο, όπως το 1956, ή το 1996, ή και σε κάποιες άλλες περιπτώσεις. Η αγάπη μάνιασε τους πάντες και κράτησε την ΑΕΛ ζωντανή. Πάντα έβρισκε το χαμόγελο της...

Η διαφορά της ΑΕΛ από τις υπόλοιπες μας είπε μια φορά ο Κωστάκης Κίνας είναι ο κόσμος της. «Πάνω απ' όλα βάζαμε την ΑΕΛ. Ήταν η ζωή μας, η οικογένεια μας. Οι χάρές αυτής της ομάδας, κάλυπταν όλες τις στενοχώριες». Ο Κίνας, ο αρχηγός Πανίκος Παπαδόπουλος, ο Ανδρέας Κωνταντίνου, ο Κωστάκης Τσαγγάρης μιλώντας μαζί τους συνειδητοποιούν το μεγαλείο των 78 χρόνων της ΑΕΛ. «Είμαστε ευγνώμονες σε αυτή την ομάδα. Με έκανε ότι είμαι. Η φανέλα της μας ηλέκτριζε και μας γέμιζε. Την φορούσα και έφευγα από τον εαυτό μου. Όταν παίζαμε, ζούσαμε μια γιορτή. Όταν νικούσαμε ήταν σαν να μας έδιναν το καλύτερο δώρο, όταν χάναμε εξαφανιζόμαστε... Ψάχναμε την επομένη δρόμους να κρυφτούμε, να μην μας δει κόσμος», θυμήθηκε ο Τρύφωνας Χαριλάου.

«Νοιώθαμε πως είχαμε υποχρέωση να σηκώ-

σουμε την ΑΕΛ στις πλάτες μας. Η καρδιά μας κτυπούσε μόνο για την ΑΕΛ», λέει ο Δημήτρης Νώντας. Μιλάει για την ΑΕΛ και συγκινείται. Η ζωή τους είναι βγαλμένη μέσα από την ιστορία της ΑΕΛ.

Είμαστε πολύ μικροί για να κρίνουμε την προσφορά ανθρώπων που υπηρέτησαν την ΑΕΛ. Υπάρχουν πολλές λεπτομέρειες για το πως κρατήθηκε όρθια η ΑΕΛ. Και αυτό σίγουρα το

οφείλει σε αθλητές, σε ανθρώπους σκαπανείς που ήταν συνεχώς δίπλα στο σωματείο. Ποιους αλήθεια να πρωτοθυμηθούμε. Όσους κι αν καταγράψουμε, θα αφήσουμε άλλους πίσω. Μέσα από την ιστορία της ΑΕΛ μπορεί κανείς να αντιληφθεί πως ήταν πολλοί που πρόσφεραν και ευεργέτησαν

τον σύλλογο.

Τον αριθμό 1 στο ποδοσφαιρικό μητρώο της ΑΕΛ κατέχει ο Γεώργιος Κωνσταντίνου Πλατσίαρας. Η ταυτότητα του εκδόθηκε 1/7/1930. Από τότε αρχίζει να παρελαύνει μια σειρά αθλητών και ποδοσφαιριστών για την ΑΕΛ.

Πρώτοι σκαπανείς οι Νίκος Σολομωνίδης, Γιάγκος Λιμνατίτης, Ανδρέας Αραούζος, Βάσος Αϊβαλιώτης, Κρίτων Τορναρίτης, Σταύρος Πίπτας, Μάριος Μαληκίδης, Θεοδόσης Κωνσταντινίδης, μέχρι τους σύγχρονους Νίκο Κούντας, Μάξιμο Μιχαηλίδη, Λώρη Λυσιώτη, Λεύκιο Κωνσταντίνου, Γιώργο Ταβερνάρη, Σταύρο και Κώστα Γαλαταριώτη, Σταύρο Δημοσθένους, Κωστάκη Παπαϊωάννου, Τάσο Σάββα, Κώστα Λανίτη, Δημήτρη Σολομωνίδη, Γιώργο Φραντζή, Άκη Έλληνα, Αγι Αγαπίου, Μάριο Ηροδότου, η ΑΕΛ συνεχίζει την πορεία της.

Από την πρώτη ομάδα με τους Πλατσίαρα, Πιερίδη, Σολέα, Νουφρή, Πική, Ριαλά, Μουστερή, Αϊβαλιώτη, στους Κάρογιαν, Φυλακτού, στον Ρένο Φραγκούδη, Παναγιώτη Κίνα, Στέλιο Κυριακίδη, Φαίδωνα Ποταμίτη, Χάρη Αϊβαλιώτη, Χριστάκη Κίνα, Ονησίφορο Ιωάννου, Ανδρέα Ηροδότου, μέχρι τους ήρωες ποδοσφαιριστές της ΑΕΛ Σωκράτη Σωκράτους - Σωτήρη Παπαλαζάρου που θυσιάστηκαν για την Κύπρο, πολέμοντας ενάντια στον Τούρκο εισβολέα το 1974 στην Κερύνεια.

Αυτούς τιμάμε, αυτούς και όλους τους γνωστούς και αγνώστους ευχαριστούμε...

Το πρώτο κύπελλο

Στις 16 Ιουλίου 1939 η ΑΕΛ κερδίζει 3-1 τον ΑΠΟΕΛ

Στις 16 Ιουλίου 1939, η ΑΕΛ κερδίζει 3-1 τον ΑΠΟΕΛ στον τελικό του κυπέλλου παρά το γεγονός ότι στο ημίχρονο έχανε με 1-0. Με αντεπίθεση διαρκείας καταφέρνει να σημειώσει τρία γκολ και να στεφθεί τροπαιούχος για πρώτη φορά στην ιστορία της. Ο Αρχοντίδης σημείωσε το γκολ για τον ΑΠΟΕΛ στο 20' με δυνατό φάουλ. Στο 60' ο Πανίκος ισοφαρίζει σε 1-1, ενώ λίγο αργότερα ο ίδιος παίκτης κάνει το 2-1. Η ΑΕΛ υπερέχει και κερδίζει πέναλτυ, το οποίο εκτελεί ο Σολέας, που στέλνει την μπάλα στο οριζόντιο δοκάρι. Η ΑΕΛ επιμένει, ενώ ο ΑΠΟΕΛ πιέζει για την ισοφάριση. Στο 80' ο Ίτταλος με σουτ διαμορφώνει το τελικό 3-1 για την ΑΕΛ και μέσα σε ξέφρενους πανηγυρισμούς κατακτάει το κύπελλο.

Η ΑΕΛ έπαιξε με τους: Λόλλο Γεωργιάδη, Μιχαλάκη Ξιούτα, Ελισσαίο Ελευθερίου, Γιαννή Σάββα, Δήμο Ανδρέου, Κώστα Σολέα, Βάσο Αϊβαλιώτη, Πανίκο Αραδιπιώτη, Κώστα Τριμικλιγιώτη, Κώστα Αϊβαλιώτη και Ίτταλο.

Την επόμενη χρονιά η ΑΕΛ κερδίζει πάλι το κύπελλο νικώντας 3-1 τον Πεζοπορικό. Ο αγώνας έγινε στις 11 Φεβρουαρίου του 1940.

Η ΑΕΛ ήταν πρωταθλήτρια την περίοδο 1940-41, αφήνοντας στη δεύτερη θέση τον ΑΠΟΕΛ. Η περίοδος που ακολουθεί, λόγω της ψυχρής και αποκρουστικής σκιάς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου η προσοχή ήταν αλλού. Μέχρι τον Απρίλιο του 1944, μέσα σε διάστημα πολλών μηνών έδωσε πολλά φιλικά παιχνίδια, πέραν των 50 αγώνων, για να διατηρηθεί το ενδιαφέρον των νεαρών ποδοσφαιριστών, αφού πολλοί ήταν εκείνοι που κατετάγησαν σαν εθελοντές στον Αγγλικό στρατό όπου και σχηματίστηκε το πρώτο Κυπριακό Σύνταγμα.

Σε κανονικούς ρυθμούς ξαναμπάνει το παγκύπριο πρωτάθλημα το 1944-45. Η έναρξη της περιόδου έγινε στις 12 Νοεμβρίου 1944. Η ΑΕΛ κέρδισε 5-1 την Τουρκική Λέσχη στη Λευκωσία, ενώ στη συνέχεια κέρδισε και τον Ολυμπιακό με 7-3.

Στις 4 Φεβρουαρίου η ΑΕΛ κερδίζει στο ΓΣΟ τον ΑΠΟΕΛ με 2-1, με τους Αζάτ Βοσκερεσιάν, Κίνα, Ευαγ. Φυλακτού, Ίτταλο, Σαββίδη, Αραδιπιώτη, Βορwalkλιώτη, Αντωνίου, Τριμικλιγιώτη, Ιορδάνους, Ανδρέου.

Το 1947-48 η ΑΕΛ είναι στη δεύτερη θέση

πίσω από τον ΑΠΟΕΛ, ενώ παίζει στον τελικό του κυπέλλου όπου κερδίζει 2-1 τον ΑΠΟΕΛ στο ΓΣΠ. Τα δυο γκολ, που χάρισαν το δεύτερο κύπελλο στην ΑΕΛ σημείωσε ο Πανίκος στο 82' και 88'.

Η ΑΕΛ είχε τότε στις τάξεις της τους Καραπέτ, Καραγιάν, Κεσισιάν, Κίνα, Παπαδήμα, Βασιλείου, Βούρα, Πανίκο, Ίτταλο, Ξυσταρά, Παντελίδη, Πάσπατο, Σαββίδη, Πρωτοπαπά, Αραδιπιώτη, Λοίζο, Ζαμπά, Μισσάκ.

Το 1948, μετά τις πολιτικές διαφορές στην Ελλάδα, μπήκε για καλά η κομματικοποίηση και στα σωματεία της Κύπρου. Το φαινόμενο αυτό, που ακόμη και σήμερα δεν έχει εξαλειφθεί, έφερε τριβές σε πολλά σωματεία, όπως στον ΑΠΟΕΛ, αλλά και μεταξύ αθλητών του ΓΣΕ. Τον Φεβρουάριο του 1948 ιδρύθηκε η Νέα Σαλαμίνα και λίγους μήνες αργότερα, η Ομόνοια, η Αλκή και Ο Ορφέας.

Η ΑΕΛ έμεινε έξω από κάθε κομματική διαμάχη, αφού αυτό προνοούσε το καταστατικό της. Μετά από αυτά τα γεγονότα ιδρύθηκε η ΚΕΠΟ που στέγασε τα νέα σωματεία που πρόσκειντο στην αριστερά.

Το πρωτάθλημα του 1935

Την περίοδο 1935-36, η ΑΕΛ καταφέρνει να κερδίσει το πρωτάθλημα, με τους Πιερίδη, Σολέα, Σπύρο, Βάσο, Γαβαλά, Σουλούπη, Ριαλά, Αραδιπιώτη, Αϊβαλιώτη, Ρένο, Δήμο, Φύτο, Φαρούκ, Ίτταλο, Μιχαηλίδη, Μπισικούρα.

Για πρώτη φορά, η ΑΕΛ παίζει και στον τελικό του κυπέλλου. Στις 27 Μαρτίου 1938 αντιμετωπίζει το ΤΡΑΣΤ από το οποίο χάνει με 2-1. Πριν φτάσει στον τελικό η ΑΕΛ είχε κερδίσει 7-0 τον Άρη. Την ίδια χρονιά, στις 17 Μαΐου, η ΑΕΛ αντιμετωπίζει στο ΓΣΟ τον Παναθηναϊκό από τον οποίο χάνει με 2-1.

ΑΕΛ: Βυρής, Ξιούτας, Ανδρέας, Γιαννής, Χούρης, Β. Αϊβαλιώτης, Δήμος, Σουλούπης, Πίκης, Πανίκος, Ίτταλος.

ΠΑΟ: Ζιώγας, Μπαλάσκας, Σύρκος, Σβολόπουλος, Υφαντής, Δότσικας, Μηγιάκης, Τριανταφύλλης, Σοφιανόπουλος, Πιεράκος, Σούτσος.

Ένα μοναδικό ρεκόρ που είναι πολύ δύσκολο να καταριφθεί δημιουργήθηκε την επόμενη χρονιά στο πρωτάθλημα 1938-39. Συγκεκριμένα στις 20 Νοεμβρίου, στο ΓΣΟ, η ΑΕΛ, στα πλαίσια του Παγκύπριου Πρωταθλήματος κέρδισε τον Άρη με 24-1. Ένα αξεπέραστο ρεκόρ που κρατάει μέχρι και σήμερα.

Το ΓΣΟ χώρος διάδοσης του αθλητικού ιδεώδους

Μια ιστορική αναδρομή του Γ.Σ.Ο.

Το ΓΣΟ, στο μεταξύ όλα αυτά τα χρόνια εξακολουθούσε να αποτελεί τον χώρο όπου η ΑΕΛ έδινε τα παιχνίδια της. Ο τύπος εκείνης της εποχής, αλλά και αφηγήσεις του χρονογράφου Χριστάκη Σαββίδη αναφέρονται σε πολλά και ενδιαφέροντα.

«Ο ΓΣΟ είχε συμμετοχή στα Εθνικά, αθλητικά και πολιτιστικά γεγονότα που σημάδεψαν την «ζωή» του σταδίου της Λεμεσού. Μετά την τέλεση των Α΄ Παγκύπριων Αγώνων στίβου του 1896 στο χώρο του σημερινού Δημόσιου Κήπου κατεβλήθησαν προσπάθειες για εξεύρεση νέου κατάλληλου χώρου και έτσι το 1898 άρχισαν οι εργασίες σε χώρο δυτικότερα για ανέγερση νέου Γυμναστηρίου που τέλειωσαν το 1899, όπου και διοργανώθηκαν και οι Γ΄ Παγκύπριοι Αγώνες στίβου. Το γυμναστήριο-σταδιο είχε περίμετρον στίβου περί τα 300μ. και ήταν χωρητικότητας 700 θεατών. Ανεγέρθη με σημαντική δωρεά του μεγάλου ευεργέτη του Γ.Σ.Ο. Στέφανου Φ. Λανίτη και άλλων ευγενών πολιτών της Λεμεσού. Έτσι η λειτουργία του Γ.Σ.Ο. αρχίζει με την διοργάνωση των Γ΄ Παγκύπριων αγώνων στίβου και με την τέλεση των πρώτων γυμναστικών επιδείξεων μαθητών και μαθητριών. Στην προκήρυξη του Γ.Σ.Ο. αναφέρονται και τα εξής:

«Είναι πρόδηλον ότι οι αγώνες τοιοῦτοι στενώς συνδέονται προς την αναγέννησιν και τους Εθνικούς πόθους ημεων ως Ελλήνων υπόδουλων και νως τοιοῦτοι εἰσιν ανεξάρτητος του ου τελούνται, καθόσον δεν ανήκουσιν εις ωρισμένη πόλιν ή και ἴδιαν κοινότητα, αλλά εις τη Κύπρον και τους Κυπριους, όπου γής οἴκουσι και εις Πα-

νελλήνια ιδεώδη προσδοκούσιν».

Στην εφημερίδα «Αλήθεια» της 22ας Απριλίου 1899 αναφέρεται:

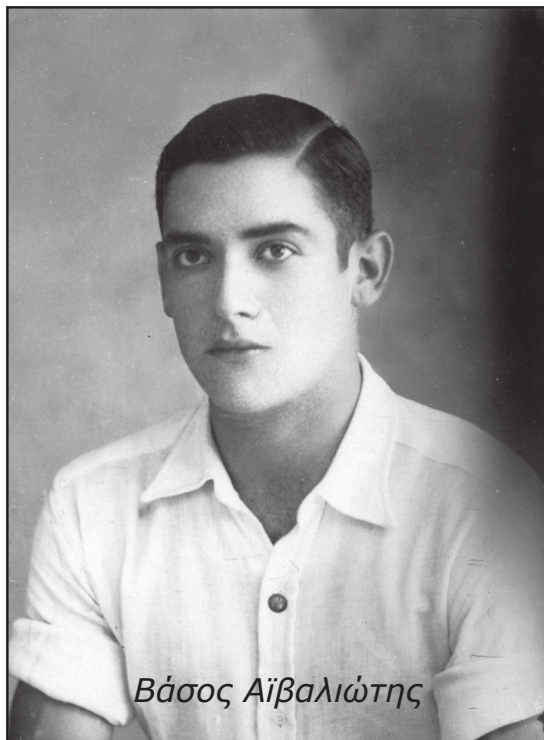
«Ο Κοτινος. Φέρων μεθ' αυτού αναμνήσεις αιώνων εκομίσθη εξ Ελλάδος ο Κοτινος της Ολυμπίας, δι οὐ εστέφθησαν οι νικηταί των Γ΄ Παγκύπριων». Οι αγώνες διεξήχθησαν σε 4 μέρες χαρακτηριστικά δε ήσαν τα αγωνίσματα Αλμα εις ὕψος υπέρ ζυγόν μετά δρόμου, άνευ βατήρος. Μονόζυγον και δίζυγον κατ' άνδρα και καθ' ομάδα. Ελευθερα παιδιὰ κορυνών, ρυθμικαί ασκήσεις. Κρίκοι, αναρρίχησις επί καλώ και επί ιστού. Ποδηλατικοί αγώνες βραδύτητος, 320 Γαλλικά μέτρα. Αλμα επί κοντώ υπέρ ζυγόν άνευ βατήρος. Αρσια βαρών, Ιππικόν εφαλτήριον, αλμα υπέρ απλούν, εφαλτήριον μετά βατήρος (μετά διπλούν πήδημα), Υπερπήδησις τάφρου επί κοντώ. Ποδηλατικοί αγώνες αντοχής. Μαραθώνιος δρόμος σε 16 αγγλικά μίλια. Δρόμοι 100μ., 400μ., 800., 1500μ., 110μ., μετ' εμποδίων και τέλος αγώνες κωπηλασίας.

Το 1902 διεξήχθησαν Ιπποδρομιακοί αγώνες. Το 1904 άρχισεν η τέλεσις των Ανθεστηρίων στο Στάδιο Γ.Σ.Ο. και στον Δημόσιο κήπο, που κράτησαν μέχρι το 1967.

Το 1908 γίνονται οι πρώτοι αγώνες αντισφαίρισης. Το 1910 κατασκευάσθησαν καινούργια θεωρεία για άλλους 1000 θεατές. Το 1911 με τους Ι΄ Παγκύπριους αγώνες γίνεται και η Α΄ Παγκύπριος Εκθεση, γεωργική και βιομηχανική η οποία διοργανώθηκε από τον δήμαρχο Χριστόδουλο Σώζο μετ' εξαιρετικής επιτυχίας και μάλιστα συνέβαλε εις την μεγαλυτέρα λαμπρότητα των Ι Παγκύπριων.

Το 1917 λόγω του πολέμου διεξήχθησαν τοπικοί αγώνες του Γ.Σ.Ο. μαζί με τον εορτασμό των 25 χρόνων του. Το 1918 διεξήχθησαν πάλι δια τον ίδιο λόγο τοπικοί αγώνες εις μνήμη του Μεγάλου Διδάσκαλου της Λεμεσού, ιδρυτού του Γ.Σ.Ο. και αναβίωτου στη Κύπρον του Ελληνικού Θεσμού των αγώνων ανδρέου Θεμιστοκλέους.

Το 1922 ύστερα από διακοπή δύο χρόνων

Βάσος Αἰβαλιώτης

πάλιν, που οφειλότανε στην Παγκόσμια ανώμαλη κατάσταση διεξήχθησαν στο Στάδιο Γ.Σ.Ο. οι ΙΓ΄ Παγκύπριοι αγώνες στίβου. Στην προκήρυξη του Γ.Σ.Ο. αναφέρονται και τα εξής χαρακτηριστικά.

«Τα Ολύμπια» καλούν πάντας ινα συμβάλουσιν δια παντός τρόπου δια την επί νέων βάσεων αναβίωσιν των αθλητικών αγώνων και κρατυνωσι τας Ελληνικάς αρετάς επανερχόμενας με νέαν αλκην επί του πατρώου εδάφους. Ουδ' αμφιβάλλουσιν ότι η ελληνική νεότης, πίστη θεματοφύλαξ των ιερών παραδόσεων και επαγγελιών δεν θα ανταποκριθή ενθουσιωδώς μεταξύ των τενιστριών Λεύκας Χ' Παύλου, Αγγελούδη, Λιλή Χούρη, Ολυμπία Λανίτου εις το κήρυγμα των «Ολυμπίων».

Λαμπράν τελετήν είχε το στάδιο Γ.Σ.Ο. το 1925 με την διοργάνωσιν των Α΄ Πανελληνίων Αγώνων στίβου μαζί με την τέλεσιν των ΙΣΤ΄ Παγκύπριων αγώνων, με συμμετοχή αθλητών - αθλητριών εξ Ελλάδος και Αιγύπτου. Το δε πρόγραμμα πλαισιώναν αγώνες ποδοσφαίρου και αντισφαίρισης.

Στο στάδιο Γ.Σ.Ο. προσετέθηκαν ξύλινες κερκίδες για άλλους δύο χιλιάδες θεατές όταν η πρωταθλήτρια ομάδα της Κύπρου ΑΕΛ θα έδιδεν αγώνα με την πρωταθλήτρια ομάδα Ελλάδας τον Παναθηναϊκό. Ο δε στίβος του σταδίου αυξήθηκε στα 340μ. Βεβαίως λόγω χώρου οι 6 διαδρόμοι του στίβου αποτελούσαν μέρος του αγωνιστικού χώρου του ποδοσφαίρου και εξ αυτού κρίνει κανείς πόσο δύσκολο διεξήγετο στο μοναδικό στάδιο οι προπονήσεις των αθλητών και των ποδοσφαιριστών.

Το 1952 ετελέσθησαν στο στάδιο Γ.Σ.Ο. τα εξηντάχρονα του Γ.Σ.Ο. Λαμπροί εορτασμοί εγένετο στο Στάδιο Γ.Σ.Ο. υπό την επωνυμία «ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ» προς τιμήν του αειμνήστου φιλάθλου και εθνικού αγωνιστή Ν. Λανίτη με συμμετοχή όλων των Κυπριακών Συλλόγων και αθλητών εξ Ελλάδος που έφεραν μαζί τους Φώς της Ολυμπί-

ας. Οι αγώνες εγένετο στις 7 και 8 Μαΐου.

Στο στάδιο Γ.Σ.Ο. το 1961 εγένετο λαμπρά πολιτιστική εκδήλωση με συμμετοχή του Λαϊκού χορευτικού Συγκροτήματος Ρόδου. Αλησμόνητη έμεινε η διεξαγόμενη κατ' έτος εορτή των ανθεστηρίων στο στάδιο Γ.Σ.Ο. που κράτησε μέχρι το 1967 και επανήρχισε το 1985. Ετσι στο στάδιο Γ.Σ.Ο. σαν το μοναδικό στάδιο της Λεμεσού εγένοντο όλες οι εθνικές, σχολικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις της πόλης. Προς τιμήν του ο δήμαρχος Λεμεσού Φώτης Κολακίδης ονόμασε την έναντι παραλία ως «Ακτή Ολυμπίων».

Μέχρι και πρόσφατα στο στάδιο Γ.Σ.Ο. διεξάγονται οι ποδοσφαιρικές συναντήσεις της Β΄ και Γ΄ Κατηγορίας. Ο Δήμος Λεμεσού απετάρη προς τον ΚΟΑ και ζήτησε να του παραχωρηθεί το στάδιο για να το αξιοποιήσει ως αθλητικό κέντρο της πόλης. Ήδη οι εργασίες έχουν αρχίσει από τα μέσα του 2006 για να γίνει ανοικτός χώρος άθλησης.

«Η σκέψη μου στρέφεται προς το αγαπημένο εκείνο κομμάτι της Λεμεσιανής γής με το καταπράσινο περιβάλλον, την γαλανήν του θάλασσα, που νομίζει κανείς ότι ακούει σαν πολύφωνη και πολύβουη ορχήστρα στον παλμό της αιώνιας Ελλάδος». Σημείωμα του αειμνήστου Ν.

Λανίτη.

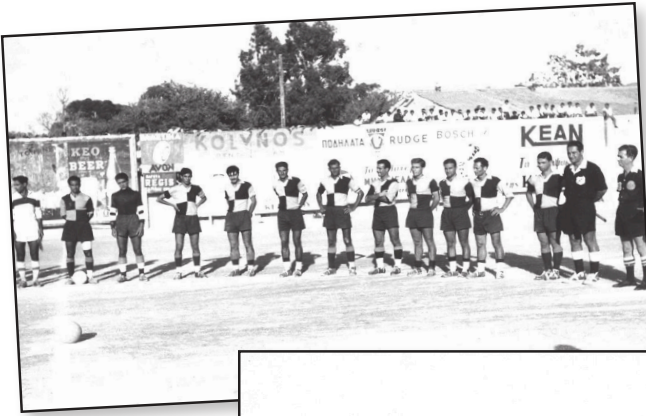
Εξω από το στάδιο υπήρχε πλάκα του αγωνιστή της ΕΟΚΑ Πανίκου Συμεού, τον οποίον οι Άγγλοι σκότωσαν το 1956.

Ποδοσφαιρικοί αγώνες διεξήγοντο στη Λεμεσό από το 1898 μεταξύ διαφόρων συνοικιακών σωματείων.

Το 1929 λειτουργούσαν στη Λεμεσό τα ποδοσφαιρικά σωματεία ΑΠΕΛ και το Σούλι που είχε σαν έμβλημα του το ελληνικό Τσαρούχι. Τα δύο σωματεία ενώθηκαν το 1931 και ίδρυσαν τον σημερινό ΑΡΗ. Από το 1930 που ιδρύθη η ΑΕΛ, είχε το ΓΣΟ σαν σπίτι της. Στη συνέχεια και πιο συγκεκριμένα το 1975 η ΑΕΛ «μετακόμισε» στο Τσίρειο, ενώ ο χώρος του ΓΣΟ, αποτελεί πλέον μια ανάμνηση για τους παλαιότερους, αφού στη θέση του θα ανεγερθεί αθλητικό πάρκο.

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΕΛ

Στο ΓΣΟ ΑΕΛ-Εθνική Νέων Βραζιλίας με 16 χιλιάδες θεατές

Μεγάλες στιγμές

16 Ιουλίου 1939
Πρώτος τίτλος
Η ΑΕΛ κατακτά το κύπελλο

Η ΑΕΛ τερμάτισε στην τρίτη θέση της βαθμολογίας πίσω από τον ΑΠΟΕΛ και την ΕΠΑ. Η χρονιά 1938-39 θα μείνει στην ιστορία σαν η περίοδος με το μεγαλύτερο σκορ σε ένα ποδοσφαιρικό αγώνα. Η ΑΕΛ κέρδισε 24-1 τον Άρη, στις 20 Νοεμβρίου 1938. Ο Άρης πάντως είχε παραταχθεί με την εφηβική του ομάδα σε ένδειξη διαμαρτυρίας επειδή η ΚΟΠ είχε απορρίψει το αίτημα του για συμμετοχή τριών παικτών που μόλις είχαν μεταπηδήσει από την ΑΕΛ.

Ο πρώτος τίτλος για την ΑΕΛ ήλθε στον θεσμό του κυπέλλου, όταν κέρδισε στον τελικό που έγινε στο ΓΣΠ στις 16 Ιουλίου 1939 τον ΑΠΟΕΛ με 3-1. Για να φθάσει στον τελικό είχε αποκλείσει την ΕΠΑ 3-1 και την Τσεττίν Καγιά με 2-0. Τον τελικό παρακολούθησαν 5.000 φίλαθλοι και από την Λεμεσό ταξίδεψαν πέραν των 2.000 φίλων της ομάδας. Ο ΑΠΟΕΛ είχε προηγηθεί 1-0 με γκολ του Αρχοντίδη στο 26', όμως η υπεροχή της ΑΕΛ στο δεύτερο ημίχρονο ήταν

σαρωτική και με δυο γκολ του Αραδιπιώτη στο 60' και 63' και ένα του Ίτταλου στο 80' πήρε τη νίκη με 3-1.

Οι συνθέσεις:

ΑΕΛ: Λόλλος, Σολέας, Ξιούτας, Β. Αϊβαλιώτης, Ίτταλος, Δήμος, Κ. Αϊβαλιώτης, Αραδιπιώτης, Μηλίτζης, Χούρης, Τρικλινιώτης.

ΑΠΟΕΛ: Μουσκής, Ζέτας, Πατσαλίδης, Γαβριηλίδης, Κοκής, Πέτσας, Αριστείδου, Αρχοντίδης, Λεμπερτίδης, Βασιλείου, Μοιρής.

1939-40

Δεύτερος τίτλος
Κυπελλούχος και πάλι η ΑΕΛ

Η ΑΕΛ την περίοδο εκείνη είχε τερμάτισει στην 4η θέση του πρωταθλήματος, όμως υπήρχε μεγάλος ενθουσιασμός για ακόμη μια επιτυχία, έτσι αφού απέκλεισε τον Ολυμπιακό 1-1 και 5-0, τον ΑΠΟΕΛ 2-0, βρήκε αντίπαλο τον Πεζοπορικό στον τελικό που έγινε στο ΓΣΠ στις 11 Φεβρουαρίου. Το παιχνίδι διακόπηκε όμως λόγω βροχής,

ενώ οι δυο ομάδες ήταν στο ισόπαλο 1-1.

Στον επαναληπτικό η ΑΕΛ κέρδισε 3-1 με τον Πανίκο Αραδιπιώτη να σημειώνει τρία γκολ. Στο 50', 70' και 83' ο παίκτης αυτός έγραψε το όνομα του στην ιστορία του Κυπριακού ποδοσφαίρου σαν ο πρώτος και μοναδικός μέχρι στιγμής παίκτης που σημειώνει χατ τρικ σε τελικό κυπέλλου. Στον τελικό, όπως και την προηγούμενη χρονιά, ο αντίπαλος της ΑΕΛ είχε προηγηθεί στο σκορ με τον Ταλιαδώρο στο 30'. Η αντίδραση όμως των παικτών της ΑΕΛ ήταν άμεση και με την βοήθεια των οπαδών της έφθασε στην κατάκτηση του κυπέλλου. Στο τέλος του αγώνα, αλλά και με την επιστροφή της ομάδας, ο κόσμος είχε γίνει ένα και πανηγύρισε ξέφρενα τον τίτλο.

1940-41

Η ΑΕΛ πρωταθλήτρια Κύπρου

Οι δυο συνεχείς κατακτήσεις του κυπέλλου, ήταν φυσικό να ανοίξουν την όρεξη όλων στη Λεμεσό. Έτσι μπήκαν στην μάχη του πρωταθλήματος με μόνο στόχο να το κερδίσουν. Προηγουμένως όμως η ΑΕΛ είχε την ευκαιρία να στεφθεί κυπελλούχος. Στον τελικό που έγινε στις 11 Μαΐου στο ΓΣΠ, ο ΑΠΟΕΛ κέρδισε την ΑΕΛ με 2-1. Η ΑΕΛ είχε αποκλείσει με 9-0 την ΕΠΑ και ο ΑΠΟΕΛ τον Ολυμπιακό με 5-0.

Η μάχη του πρωταθλήματος είχε μεγάλο ενδιαφέρον, αφού ο ΑΠΟΕΛ είχε μια πολύ καλή ομάδα, όμως η ΑΕΛ διέθετε ένα νεαρό και αξιόμαχο σύνολο. Οι δυο ομάδες ήσαν ασυναγώνιστες και βρέθηκαν με την λήξη του πρωταθλήματος να είναι μαζί στην πρώτη θέση με 12 βαθμούς. Την εποχή εκείνη δεν ίσχυε ο κανονισμός της διαφοράς των τερμάτων, έτσι οι δυο ομάδες έδωσαν αγώνες μπαράζ για να αναδειχθεί ο πρωταθλητής.

Το πρώτο παιχνίδι έγινε στη Λευκωσία και η

ΑΕΛ κέρδισε 2-1, αφού έδειξε να είναι καλύτερη. Το δεύτερο παιχνίδι διεξήχθη στη Λευκωσία και η ΑΕΛ με την βοήθεια 4.000 χιλιάδων φίλων της που κατέκλεισαν το ΓΣΟ κέρδισε και πάλι με 3-1. Ο τίτλος, ο πρώτος, για ομάδα εκτός Λευκωσίας πανηγυρίστηκε με ενθουσιασμό. Η ΑΕΛ έδειχνε πως ήταν ικανή να σπάσει το μονοπώλειο της πρωτεύουσας.

Η περίοδος 1940-41 έμελλε να μην είχε συνέχεια, αφού είχε ήδη ξεκινήσει ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Η Κύπρος δεν μπορούσε να μείνει αμέτοχη, αφού η Ελλάδα ήταν ήδη υπό την μπότα των Ιταλών και των Γερμανών. Πολλοί Κύπριοι είχαν ενταχθεί στις αντικατοχικές ομάδες που οργανώθηκαν στην Ελλάδα και ήταν φυσιολογικό το ποδόσφαιρο στην Κύπρο να μείνει στο περιθώριο. Για τρία χρόνια τα πρωταθλήματα της ΚΟΠ είχαν παραλύσει.

ΝΙΚΟΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ
Γραμματέας 1953 - 1968
Πρόεδρος 1968 - 1971

Νίκος Σολομωνίδης

Με την ευκαιρία της έκδοσης του λευκώματος των 80χρονων της Αθλητικής Ένωσης Λεμεσού ψάξαμε και βρήκαμε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη του Νίκου Σολομωνίδη την οποία παραχώρησε πριν από 20 χρόνια στον δημοσιογράφο Κύπρο Τόκα

Μια ζωή δοσμένη για δεκάδες χρόνια στην πρόοδο της ΑΕΛ και γενικότερα του Κυπριακού Ποδοσφαίρου και του κλασικού αθλητισμού.

Ο Νίκος Σολομωνίδης είναι ίσως ο πιο γνωστός παράγοντας της Κυπριακής ποδοσφαιρικής κίνησης παγκύπρια και ιδιαίτερα στους Λεμεσιανούς.

Δεν τον ξέρουν μόνο οι άνθρωποι της ηλικίας του και οι μεσήλικες αλλά και όλοι σχεδόν οι νεώτεροι ποδοσφαιριστές και φίλαθλοι.

Γιατί; Διότι:

- 1) Ο Νίκος Σολομωνίδης υπήρξε για δεκάδες χρόνια ηγετικό διοικητικό στέλεχος της ΑΕΛ και παράγοντας του κλασικού αθλητισμού.
- 2) Ήταν οικονομικός ενισχυτής της ΑΕΛ ιδιαίτερα κατά τα πρώτα δύσκολα χρόνια.
- 3) Βοήθησε στην επαγγελματική αποκατάσταση όχι λίγων ποδοσφαιριστών.
- 4) Και όταν οικειοθελώς απεσύρθηκε λόγω ηλικίας συνεχίζει και τώρα ακόμα να παρακολουθεί σαν γνήσιος ποδοσφαιρόφιλος τις συναντήσεις όλων των ομάδων που διεξάγονται στη Λεμεσό με ιδιαίτερα φυσικά χτυποκάρδια όταν στον στίβο εμφανίζεται η ΑΕΛ με άλλη ομάδα.

Δεν είναι υπερβολή αν λεχθεί ότι (και ας με συγχωρέσει ο κ. Σολομωνίδης που θίγω τη μετριοφροσύνη του) το όνομα της ΑΕΛ είναι συνώνυμο με το δικό του. Αλλά ας ακούσουμε τον ίδιο να μας μιλά. «Ήλθες αγαπητέ μου και με παίρνεις τόσο μακριά με αυτό που μου ζητάς να σου μιλήσω για την ΑΕΛ. Σ' ευχαριστώ. Ρώτα με και ότι θυμούμαι θα σου πω, δώσε όμως λίγο χρόνο. Ετοίμασε τις ερωτήσεις σου πιες τον καφέ που θα σε κεράσω και...»

Κύριε Νίκο είστε μεταξύ των πρωτοπόρων που ίδρυσαν την ΑΕΛ. Πέστε μας πως έλαχε να ιδρυθεί το σωματείο;

Ήταν μέσα στην περίοδο του 1930 καλοκαίρι που επέστρεψα από τις σπουδές μου στο Λονδίνο και τη Γαλλία με δίπλωμα στα οικονομικά. Νέος τότε είχα τις συναναστροφές μου με πρώην συμμαθητές του Γυμνασίου και άλλους φίλους μου στη Λεμεσό. Με μερικούς παίζαμε και ποδόσφαιρο στο ΓΣΟ. Μια μέρα ενώ βρισκόμουν στο κέντρο Όασις εκεί στην οδό Γλάδστωνος, θα το θυμάσαι νομίζω, ήλθε και με βρήκε ο Θεοδόσης ο Κωνσταντινίδης. Ξέρεις μου λέει, σκεφτήκαμε να κάνουμε μια ομάδα. Ενώ κουβεντιάζαμε ήλθε κοντά μας ο Δημητράκης Τσισιέπης μερακλωμένος και εκείνος σαν εμάς με το ποδόσφαιρο. Άκουσε τη κουβέντα. Νίκο, μου λέει, είναι θαυμάσια ιδέα. Εμπρός τους λέω βάρτε μπροστά και είμαι μαζί σας. Άρχισε τότε να γίνεται πούμπουρος το πράμα. Πλησιάσθησαν σε λίγες μέρες αρκετοί ποδοσφαιριστές και φίλοι του αθλήματος για τον ίδιο σκοπό.

Σε λίγες μέρες η ιδέα έγινε πράξη. Μαζευτήκαμε καμιά εικοσαριά στο ζαχαροπλαστείο «Σαιν Τζιζώρτζ» στην οδό Αγίου Ανδρέου. Σε αυτή αποφασίστηκε η ίδρυση του σωματείου. Εκεί πρόκυψε θέμα ποιο όνομα να δοθεί σ' αυτό. Έγιναν

εισηγήσεις. Θυμούμαι καλά την ονομασία ΑΕΛ (Αθλητική Ένωση Λεμεσού) την εισηγήθηκε ο Τσιέπης. Η συνέλευση ενέκρινε την ονομασία. Έτσι άρχισε η ιστορία της ΑΕΛ. Λίγο πολύ πιστεύω την συνέχεια την ξέρετε.

Κύριε Σολομωνίδη θυμάστε ποια πρόσωπα αποτέλεσαν την ιστορική αυτή συνέλευση;

Θυμούμαι αρκετούς, όλους όμως όχι. Έχουμε χρονολογία 1986 κι' εσύ φίλε μου, μου ζητάς πράγματα του 1930.

Πέστε μας αρκετούς.

Βυθίζεται λίγο στη σκέψη και αρχίζει να θέτει σε λειτουργία τη μηχανή της μνήμης. Μας είπε μερικά ονόματα και ξαφνικά σταμάτησε.

Τώρα μας λέει να σκεφτώ και άλλα.

Το μηχάνημα όμως δεν ξαναμπήκε σε λειτουργία. Πιεστικός αλήθεια που ήμουνα.

Εντάξει, του λέω έχετε δικιο. Που να θυμάστε τόσα ονόματα.

Να σου πω ποιος τα έχει γραμμένα;

Ποιος;

Ο Βικτωρής ο Μουστερής. Ζητάτε και θα σας τα δώσει. Ξέρεις μας λέει, σε έτσι περιπτώσεις μπορούν να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις. Αναφέρεις μερικούς, αφήνεις πίσω άλλους...

Καταλαβαίνω την ευαισθησία σας κ. Νίκο. Ας πάμε πιο πέρα. Το καταστατικό ποιος το συνέταξε;

Ο πρώην Γενικός Εισαγγελέας Κρίτων Τορναρίτης. Μια στιγμή! Νομίζω το έχω. Πράγματι το είχε και μας το έδωσε. Οι ερωτήσεις συνεχίζονται και μαζί και η συκίνηση του «ανακρινόμενου». Αλήθεια είναι λίγο πράγμα να ξεθάβεις ωραίες νεανικές αναμνήσεις από την ψυχή κάποιου;

Λοιπόν κ. Σολομωνίδη. Υπήρξαν κάμποσοι εξαιρετικοί ποδοσφαιριστές της ΑΕΛ όπως και άλλων ομάδων. Ποιοι κατά την γνώμη σας υπήρξαν οι καλύτεροι τερματοφύλακες

της εποχής σας;

Αδίστακτα απαντώ! Ο Πιερίδης της ΑΕΛ και ο Πετράκης του ΑΠΟΕΛ. Φυσικά μιλάμε για τους πρώτους τερματοφύλακες.

Για τον Πλατσιαρά που προηγήθηκε του Πιερίδη;

Ήταν κι ο Πλατσιαράς καλός, τολμηρός αλλά δεν είχε τότε τεχνική κατάρτιση. Δεν είχε επίσης και τα φυσικά προσόντα του Πιερίδη όπως κορμωστασιά κ.λ.π. Ήταν άτυχος. Έπαιξε μόνο δύο χρόνια και αποσύρθηκε λόγω σοβαρού τραυματισμού των ματιών του.

Θυμούμαι κ. Νίκο ότι η ΑΕΛ δημιούργησε και ομάδες κλασικού αθλητισμού;

Ναι ομάδες καλαθόσφαιρας, πετόσφαιρας γυναικών, χάντμπολ, HOCKEY WATER POLO (υδατόσφαιρα) που τίμησαν τον ΓΣΟ σε κυπριακά και διεθνή πρωταθλήματα. Εξάλλου αθλητές της ΑΕΛ αναδείχθηκαν παγκυπριονίκες, πανελληνιονίκες, βαλκανιονίκες. Που να τους θυμάμαι τώρα όλους...

Πέστε μας κανένα δυο παράξενα στιγμιότυπα από την ιστορία των ποδοσφαιριστών της ομάδας.

Σκέφτεται λίγο.

Α... θυμήθηκα ένα πολύ ωραίο. Όταν πήραμε τον Κώστα Πάμπου (Μαυρόκολο) στην ΑΕΛ δυσκολευτήκαμε να τον συνηθίσουμε να παίζει με ποδοσφαιρικά παπούτσια. Το παιδί όπως και τόσα άλλα παιδιά ήταν φτωχά. Μιλάμε σε περίοδο μεγάλης φτώχειας που επικρατούσε στη Κύπρο. Λοιπόν φοράει τα παπούτσια ο Κώστας και μπαίνει στον στίβο για συνάντηση με άλλη ομάδα. Δεν θυμάμαι ποια. Ασυνήθιστος σε τέτοια παπούτσια δεν μπορούσε να κινηθεί άνετα. Πελάγωσε στο παιχνίδι. Θυμώνει, βγάζει τα παπούτσια και τα ρίχνει έξω από τον στίβο και παίζει ξυπόλητος. Και έπαιξε θαυμάσια. Αυτό δεν θα το ξεχάσω ποτέ. Αργότερα το σωματείο για να τον βοηθήσει να παίζει με τα παπούτσια του αγόρασε παπούτσια του τένις. Έπαιξε με αυτά σε 2-3 προπονήσεις. Αυτό ήταν. Ξαναφόρεσε τα ποδοσφαιρικά και ήταν μια χαρά. Πιστεύω ότι αυτό που σας είπα δεν μειώνει καθόλου την αξιοπρέπεια του Κώστα. Αντίθετα την εξυψώνει γιατί το ποδοσφαιρικό του ταλέντο το απέδειξε και ξυπόλητος. Τιμή του.

Άλλο στιγμιότυπο;

Λοιπόν άκου και άλλο: Όταν ο Γιάγκος Αντωνίου που υπήρξε πολιτικός διοικητής των Αγγλικών Βάσεων προωθήθηκε στην πρώτη ομάδα σαν δεξιός εξτρέμ είχαμε συνάντηση με τον ΑΠΟΕΛ. Ο Φιντικίδης της ΚΟΠ όταν είδε τον Γιάγκο ψηλό αλλά αδύνατο με πλησίασε στην

κερκίδα και μου λέει: *Μα ρε Νίκο ποιος είναι αυτός ο αδύνατος που θα τον πάρει ο αέρας; Τι τον εβάλατε; Δεν είχατε άλλον;*

Εγώ του απάντησα. Σε πέντε δέκα λεπτά να περιμένετε από αυτόν θα φάτε το πρώτο γκολ. Γέλασε ο Φιντικίδης ειρωνικά. Στα δέκα πρώτα λεπτά ο Γιάγκος έβαλε δυο θουμάσια γκολ στο ΑΠΟΕΛ. Κόκκαλο ο Φιντικίδης.

Κύριε Νίκο, μια και μιλάμε για το Γιάγκο Αντωνίου, πείτε μου ποιους θεωρούσε τότε εκτός από τον Γιαγκο σαν τους καλύτερους εξτρέμ παγκύπρια;

Τους Λυκούργο Αρχοντίδη του ΑΠΟΕΛ, πρωταθλητή των 100 μέτρων και αργότερα τον δικό μας πρωταθλητή των 100 μέτρων Χάρη Αϊβαλιώτη.

Εδώ θα πρέπει για ιστορικούς λόγους θέλω να πω τα ακόλουθα:

Όταν ο ΣΕΓΑΣ τότε συζητούσε το θέμα της συμμετοχής ή μη των αθλητών του στίβου στον ποδοσφαιρικό τομέα, εγώ αντιτάχθηκα. Τότε ο μόνος πρωταθλητής ήταν ο Αρχοντίδης που στις γραμμές του ΑΠΟΕΛ ήταν ο φόβος και τρόπος όταν σαν ΑΕΛ παίζαμε με το ΑΠΟΕΛ γιατί μιας και ξέφευγε ο Αρχοντίδης του οπισθοφύλακα μας πετούσε κυριολεκτικά και τι τράβηξε με αυτόν ο Χριστάκης ο Πιερίδης. Όταν συνέβαινε μια τέτοια φάση ο Πιερίδης έμοιαζε με αετό που άπλωνε τις φτερούγες και προχωρούσε να καλύψει το οπτικό πεδίο του Αρχοντίδη. Πόσες φορές δεν χίμηξε με το κεφάλι μέσα στα πόδια του Αρχοντίδη. Ο ένας φοβόταν τον άλλον. Εμάς τότε μας σύμφερε να φύγει από την μέση ο Αρχοντίδης γιατί από αυτόν «τρώγαμε» τα πιο πολλά τέρματα. Και όμως εγώ αντιτάχθηκα στην απόφαση. Μάλιστα τότε είχα πει στον Βουρouriδη του ΑΠΟΕΛ: «Πρόσεχε μη χάσετε τον Αρχοντίδη είναι βασικός συντελεστής της νίκης και της ομάδας σας». Η άποψη μου τότε δεν έγινε

δεκτή με αποτέλεσμα μερικά χρόνια αργότερα να στερηθεί η ΑΕΛ και τον φτεροπόδαρο, Χάρη Αϊβαλιώτη επίσης πρωταθλητή των 100 μέτρων.

Και τι έγινε στο τέλος;

Και ο κλασικός αθλητισμός και το ποδόσφαιρο έχασε πρόωρα τους καλύτερους εξτρέμ της Κύπρου.

Θυμάστε και άλλο ωραίο στιγμιότυπο;

Χαμογελά ο κ. Σολομωνίδης.

Μα πρέπει να σκεφτώ. Νιώθω ότι μου σκάβεις το μυαλό για να φτάσεις μέχρι τις ρίζες της μνήμης.

Δεν είναι καλό αυτό; (Εδώ διέκρινα κάποια δάκρυα συγκίνησης στα μάτια του)

Ευχαριστώ που το κάνεις σαν δημοσιογράφος αλλά είναι και τα χρόνια. Α... θυμήθηκα ένα ωραιότατο.

Λοιπόν να το ακούσουμε.

Παίζαμε με την ΕΠΑ. Πιέζαν, πιέζαν οι κυνηγοί μας και γκολ δεν έβαζαν. Τον πήραν τα διαόλια τον Γιώργο Κίνα τον μακαρίτη. Αφήνει τη θέση του μπακ και αναμειγνύεται μέσα στους κυνηγούς μας. Γίνεται κόρνερ σε βάρος της ΕΠΑ. Ο Κίνας που είχε μπόι μια κεφαλή ψηλότερη από όλους κάνει μια κεφαλιά και να το πρώτο γκολ. Ξεκινά ξανά το παιχνίδι. Ο Κίνας ατού πάλι με τους κυνηγούς. Δεύτερο κόρνερ, δεύτερο γκολ με τον Κίνα και στο ΓΣΟ έγινε σεισμός: ΑΕΛ - ΑΕΛ. Ξαναρχίζει το παιχνίδι γίνεται πέναλτυ. Ανατίθεται στον Κίνα η εκτέλεση. Πύραυλος ασύλληπτος στο κτύπημα. Να το τρίτο γκολ. Τι πανηγυρισμοί. Τι ενθουσιασμός. «Κίνας, Κίνας» οι κερκίδες. Τελειώνει το παιχνίδι. Την επόμενη ο Κίνας κατηγορούμενος. Γιατί παραβίασε τους κανόνες και τις οδηγίες του προπονητή. Η επιτροπή και ο Γαβαλάς βρήκαν σαν ελαφρυντικό το αυθόρμητο της περίπτωσης του «κατηγορούμενου» που είχε αξιοζήλευτη πειθαρχία στο παρελθόν.

Να η ποινή: Μικρή παρατήρηση στον Κίνα και θερμά συγχαρητήρια για τα τρία νικηφόρα τέρματα του.

Τώρα κάτι άλλο και τελειώνουμε κ. Σολομωνίδη. Στην ιστορία της ΑΕΛ και όταν αδικείται από τον διαιτητή και ηττάτο ποτέ δεν υπόβαλε ένσταση στην Δικαστική Επιτροπή προς μεγάλη δυσφορία των οπαδών της.

Αυτό ήταν το ήθος και η περηφάνεια της ΑΕΛ που διατηρείται όπως παρακολουθώ μέχρι σήμερα και χαιρόμαι γι' αυτό.

Τελειώνω. Τι μήνυμα θα θέλατε να δώσετε στην Επιτροπή, τους ποδοσφαιριστές και τους φίλους της ΑΕΛ;

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΕΛ

Συγχαρητήρια σε όλους για το καλό έργο που επιτελούν και ευχές για παραπέρα πρόοδο. Ειδικά για τους ποδοσφαιριστές το μήνυμά μου είναι: Να μην ξεχνούν την ομαδικότητα του παιχνιδιού, να πειθαρχούν στις οδηγίες του προπονητή, να σέβονται τις αποφάσεις του διαιτητή, και να τιμούν τα χρώματα του σωματείου.

Στους φιλάθλους: Να χαιρετίζουν την νίκη με ενθουσιασμό και με ευπρεπείς εκδηλώσεις και να δέχονται την ήττα με γενναιότητα, δίχως διαπληκτισμούς και επίρρηση ευθυνών στον άλφα ή βήτα παράγοντα ή ποδοσφαιριστή.

Πιστή οπαδός η Ολγα Σολομωνίδου

Στις 29 Δεκεμβρίου 2007 απεβίωσε η σύζυγος του αειμνηστού Νίκου Σολομωνίδη και μητέρα του Δημήτρη Σολομωνίδη, Ολγα Σολομωνίδου η οποία και κηδεύτηκε την Δευτέρα 31.12.2007 από τον ιερό Αγίο Νικολάου στην Λεμεσό. Η εκκλιπούσα έζησε την ΑΕΛ από την μέρα ίδρυσης της αφού ήταν και μέρος της οικογένειας της και ήταν ιδιαίτερα ένθερμη οπαδός. Στάθηκε δίπλα στον σύζυγο της ιδιαίτερα στις δύσκολες ώρες του 1954.

Χαιρετισμός του προέδρου της ΑΕΛ, Νίκου Δ. Σολομωνίδη

Επί τη ανακηρύξει της ΑΕΛ ως Πρωταθλήτριας Κύπρου δια την 5ην φοράν, αισθάνομαι σήμερα ευτυχής και υπερήφανος διότι έχω την τιμή από της θέσεως του Προέδρου του Σωματείου, να απευθύνω τον χαιρετισμό της Νίκης.

Χαιρετίζω και συγχαίρω τα άξια και τιμημένα παιδιά μας, όσα ηγωνίσθησαν, τα οποία δια της εργασίας και υπακοής των προς τον προπονητή και τας αρχάς του Σωματείου κατέκτησαν την νίκη. Χαιρετίζω και συγχαίρω τον ακούραστον προπονητή κ. Λοϊζο Παντελίδη, ο οποίος δια του ζήλου και της αφοσίωσέως του, οδήγησε τα παιδιά μας προς την επιτυχίαν. Χαιρετίζω και συγχαίρω τους συνεργάτας μου και όλα τα απλά μέλη του Σωματείου διότι έκαστος από της θέσεως του εργάσθησαν και συνέβαλον εις την απόκτηση του τίτλου της Πρωταθλήτριας 1967-68.

Τυχγάνων ιδρυτικόν μέλος και μέλος της Επιτροπείας της ΑΕΛ συνεχώς από της ιδρύσεως της, φέρω την ώρα αυτήν εις την μνήμη μου την μικράν ομάδα των γενναίων και πρωτοπόρων φιλάθλων νέων οι οποίοι προ 38 ετών ίδρυσαν και εθεμελίωσαν το Σωματείον αυτό επί των θεμε-

λίων του αθλητισμού και της ηθικής, θεμελίων αθανάτων και ασαλεύτων. Χαιρετίζω τους πρωτοπόρους εκείνους σκαπανείς της ΑΕΛ, μερικοί των οποίων δεν ευρίσκονται πλέον εν τη ζωή, αλλά το έργο των οποίων ζει και υπάρχει προς τιμήν και δόξαν των.

Χαιρετίζω επίσης την στρατιάν όλων των φιλάθλων οι οποίοι κατά τη διάρκεια των 38 ετών της ζωής της ΑΕΛ ειργάθησαν και εκοπίασαν, είτε ως μέλη της Επιτροπής, είτε ως αθληταία, είτε ως απλά μέλη και εχάρισαν εις το Σωματείον μας 5 φορές το Πρωτάθλημα Κύπρου και πολλάς άλλας λαμπράς νίκας επί ξένων ομάδων. Χαιρετίζω όλους αυτούς οι οποίοι αθορύβωσαν επότισαν το δέντρο της ΑΕΛ του οποίου σήμερα απολαμβάνομεν τους καρπούς της Νίκης.

Εισερχόμενοι σήμερα εις την Α' Εθνικήν Κατηγορίαν του Ελληνικού Ποδοσφαίρου αισθανόμεθα υπερφάνειαν αλλά συγχρόνως είμεθα εν επιγνώσει του μεγάλου αγώνος εις τον οποίον θα αποθυμώμεν συμμετέχοντες εις το Πανελλήνιον Πρωτάθλημα Α' Εθνικής Κατηγορίας. Είμεθα μια Αθλητική Ένωσις. Ας παραμείνωμεν μια πραγματική ένωσις, ένωσις ανθρώπων που αγαπούν τον Αθλητισμόν και πιστεύουν εις τας αρχάς του. ενωμένοι και αμνοοούντες ας αναλάβωμεν το βαρύν έργο που ευρίσκεται ενώπιον μας, βέβαιοι ότι δια της ενότητος μας θα εκπληρώσωμεν τας ευθύνας μας έναντι του Αθλητικού Κόσμου της Πόλεως μας και της Κύπρου ολόκληρου.

Η 20ετηριδα της Α.Ε.Λ.

Ο Εορτασμός και μια απρόοπτη εξέλιξη

Η ΑΕΛ συμπλήρωσε ήδη 80 χρόνια ζωής. Το 1950, η ΑΕΛ γιόρτασε επίσημα τα 20χρονα της. Και μας δίνεται τώρα η ευκαιρία ανατρέχοντας στο παρελθόν να δούμε με πιο τρόπο η ΑΕΛ γιόρτασε την επέτειο της και πως μερικά άτομα με θολωμένο μυαλό από σωβινισμό προσπάθησαν με την επιπόλαιη και απρεπή συμπεριφορά τους να στιγματίσουν την ΑΕΛ και να μειώσουν τη μεγάλη επιτυχία που σημείωσε εκείνη η καθ' όλα αθλητοπρεπής, σεμνή και κόσμια γιορταστική εκδήλωση.

Μέσα σε μια ενθουσιώδη και παλμώδη αθλητική ατμόσφαιρα γιόρτασε με αρκετή λαμπρότητα και σεμνότητα η ΑΕΛ στο οίκημα της στις 30 Δεκεμβρίου 1950 την 20ετηριδα της.

Την έναρξη της γιορτής έκαναν με σύντομες προσφωνήσεις τους οι πρώην Γραμματείς της ΑΕΛ, Σταύρος Πίπτας (1930-1932) και Κρίτων Τορναρίτης (1932-1934) και ακολούθησε σύντομος χαιρετισμός από τον επίτιμο πρόεδρο της ΑΕΛ Ν.Π. Λανί-

τη. Κύριος ομιλητής της γιορτής ήταν ο Γραμματέας της ΑΕΛ Γιάγκος Λιμνατίτης, ο οποίος πρόβη σε λεπτομερή έκθεση και απολογισμό της 20χρονης αθλητικής και κοινωνικής δράσης της ΑΕΛ. Ακολούθως με ομιλίες και χαιρετισμούς οι επίσημοι (αρχές της πόλης, μέλη της σχολικής εφορείας κ.λ.π.) και οι εκπρόσωποι των σωματείων και οργανώσεων εγκωμίασαν με κολακευτικά λόγια την αθλητική δράση της ΑΕΛ και τη συγχάρηκαν για την εντυπωσιακή παρουσία της

στην αθλητική ζωή του τόπου. Στο τέλος τιμήθηκαν οι παλαιοί ποδοσφαιριστές της ΑΕΛ με αναμνηστικά διπλώματα και η γιορταστική αυτή εκδήλωση έληξε με απόλυτη επιτυχία. Μεγάλη επιτυχία σημείωσε επίσης και ο γιορταστικός χορός που ακολούθησε το ίδιο βράδυ στο κινηματοθέατρο ΡΙΑΛΤΟ.

Δυστυχώς όμως υπήρχαν και τότε οι τύποι εκείνοι που απαιτούν για τον εαυτό τους μονοπωλιακά τον τίτλο του υπερεθνικιστή και του υπερπατριώτη. Αυτοί οι άνθρωποι φορτισμένοι με άκρατο εθνικιστικό φανατισμό βρίσκονται συνέχεια σε μια κατάσταση πνευματικής σύγχυσης, με αποτέλεσμα να μωπάζουν στο θέμα του διαχωρισμού της πολιτικής από τον αθλητισμό.

Με παρωπίδες και προσηλωμένοι δογματικά σε σοβινιστικές ιδέες είναι έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να κατακεραυνώσουν τον καθένα που διαφωνεί με τις ακραίες και αβάσιμες απόψεις τους και δε διστάζουν καθόλου να του «κολλή-

σουν» τη ρετινιά του ανθέλληνα.

Όπως συνέβη, δυστυχώς, στην προκειμένη περίπτωση που οι εκπρόσωποι αδελφού σωματείου που παρέστησαν στη γιορτή και μάλιστα απηύθυναν χαιρετισμό, προσπάθησαν αργότερα με τις άδικες και επιπόλαιες κατηγορίες τους και γενικά την απρεπή συμπεριφορά τους να σπιλώσουν το καλό όνομα ενός καθ' όλα αθλητοπρεπέστατου σωματείου.

Όμως με αυτό το θέμα ασχολήθηκε η εφη-

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΕΛ

μερίδα χρόνος ημερ. 6/1/51 σε μακροσκελές άρθρο με τίτλο «Η ΑΕΛ ως στόχος». Πιο κάτω αποσπάσματα από αυτό το άρθρο:

«Ένα αθλητικό σωματείο – η ΑΕΛ της πόλης μας – εόρτασε το Σάββατο την 20τηρίδη του. Ο εορτασμός αυτός προκάλεσε το ενδιαφέρον όχι μόνο των συμπολιτών μας, οι οποίοι παρακολουθούντες από πολύ κοντά τη δράση του εν λόγω σωματείου είχαν την ευκαιρία να εκτιμήσουν τας υπηρεσίας που ποικιλοτρόπως προσέφερε εις την αθλητικήν και κοινωνικήν ζωήν της πόλεως μας, αλλά και γενικά του φιλάθλου κόσμου της Νήσου, ο οποίος ειδικώς για το σωματείον αυτό, έπλεξε εγκώμια και επαίνους για την ηθική μάχη που έδωσε επί είκοσι χρόνια στον αθλητικό στίβο και τόσο επάξια την εκέρδισε.

Αλλά αυτά τα είκοσι χρόνια αθλητικής και ηθικής μάχης, αυτή η ολόκληρη σταδιοδρομία, που κατά την γνώμην όλων των φιλάθλων της Νήσου και γενικά των Κυπρίων, δεν εστιάσθη από μίαν αθλητικήν απρέπειαν ή λοξοδρόμησην από τας υψηλάς αρχάς του αθλητικού πνεύματος, μια μειονότητα εξήτησε να τη θίξει κατά το μάλλον αξιολύπητον και κατά την γνώμην μας επιπόλαιον τρόπο. Και ο λόγος είναι γιατί επί του εξώστου εορτάζοντος σωματείου ανυψώθη το αθλητικόν λάβαρον του σωματείου και όχι η Ελληνική σημαία. Και ένα αθλητικό σωματείον με τόσας τιμητικές σελίδας εις το ενεργητικόν της 20ετούς της ζωής εχαρακτηρίσθη αμέσως ως ανθελληνικόν, και εγένετο ο στόχος μιας αδικαιολόγητης επιθέσεως, γιατί μερικοί έπρεπε να φανούν υπερέλληνες με το να μέμφονται τους άλλους ως μη Έλληνας.

Αλλά ποίαν περισσοτέραν ελληνοπρέπειαν θα απαιτούσε κανείς από ένα Ελληνικό αθλητικό σωματείο απ' εκείνην που αντίκρυζε μέσα στις αίθουσας του οικήματος του; Εκεί τα σύμβολα της Ελληνικής δυναστείας, εκεί το αθάνατο εικοσιένα με τους ήρωας του, εκεί και οι Έλληνες ηγέται που ελάμπρυναν την Ελληνικήν ιστορία. και ιερός ελληνικός παλμός εδώνει τας ψυχάς των ομιλητών, στους λόγους που ηκούστησαν, μαζί με την ιστορίαν της αθλητικής μας ζωής, κάτω από την στέγην του. Εις μίαν σεμνήν αθλητικήν εορτήν, εχρειάζετο μήπως η δημοκοπία της φτηνής πατριωτικής επικρίσεως, για να γίνει αυτή περισσότερο ελληνοπρεπής;

Και το άρθρο καταλήγει:

Εδώ όμως οδηγεί δυστυχώς ο παρεξηγημένος πατριωτισμός και τυμπανοκρουστική επίδειξη των ελληνικών μας αισθημάτων, που η θέσις των πρέπει να είναι ασφαλώς εις τα μύχια της ψυχής μας και όχι εις τους εξώστους ή τους

δρόμους των πανηγύρεων και του θορύβου.

Ενδιαφέρει όμως και ο επίλογος αυτής της υπόθεσης. Που ήταν η συνάντησή μας με τον αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, στον οποίο οι «υπερέλληνες» κατήγοροι κατήγγειλαν την ΑΕΛ ούτε λίγο ούτε πολύ, ως ανθελληνικό σωματείο επειδή δεν ανήψωσε την ελληνική σημαία στον εξώστη του οικήματος την ημέρα που γιόρταζε τα 20χρονα της.

Στη συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο παρόντες ήταν οι πρόεδροι του Γ.Σ.Ε. και της Ανόρθωσης, Πολύβιος Παπαδόπουλος και Αναστάσης Οικονομίδης και από πλευράς ΑΕΛ ο Γιάγκος Λιμνατίτης, Γραμματέας (δεν υπήρχε τότε το αξίωμα του προέδρου) και τα μέλη του Δ.Σ. Βίκτωρ Μουστερής και Βάσος Βασιλείου.

Αφού μίλησαν πρώτοι οι κατήγοροι επαναλαμβάνοντας τη γνωστή καταγγελία έλαβε ακολούθως το λόγο ο Γραμματέας της ΑΕΛ ο οποίος ανέπτυξε με σαφήνεια το θέμα και υπεστήριξε με επιχειρήματα και πειστικότητα το ορθό του σκεπτικού της απόφασης να αναρτηθεί μόνο το αθλητικό λάβαρο της ΑΕΛ, με όλο το σέβας προς το εθνικό μας σύμβολο, τονίζοντας ότι επρόκειτο αποκλειστικά για τον εορτασμό της 20ετηρίδας της ΑΕΛ, μιας επετείου καθαρά αθλητικού περιεχομένου. Ταυτόχρονα υπεραμύνθηκε της ελληνικότητας της ΑΕΛ, η οποία δίνει πάντα το παρόν της και συμμετέχει με το εθνικό μας λάβαρο όχι από υποχρέωση αλλά από πηγαίο εθνικό παρορμητισμό σε όλες τις εθνικές εκδηλώσεις, εορτασμούς και παρελάσεις. Και το οίκημα του σωματείου, το οποίο κοσμούν εθνικά σύμβολα, φωτογραφίες ελλήνων ηρώων και αρχαία ελληνικά ρητά είναι σαφής και αδιαμφισβήτητη απόδειξη της ελληνικής ταυτότητας του σωματείου μας.

Ο αείμνηστος Αρχιεπίσκοπος με τη βαθύνοια και την ευθυκρισία που τον διέκριναν επέδειξε κατανόηση και εδικαίωσε την ορθότητα της απόφασης μας, ταυτόχρονα όμως επειδή ήταν πρόσφατο το ενωτικό δημοψήφισμα του 1950 και την περίοδο εκείνη υπήρχε μεγάλη ένταση στις σχέσεις Ελληνοκυπρίων και αποικιοκρατικής δυναστείας πάνω στο εθνικό ζήτημα, με διπλωματικό τρόπο και για να ικανοποιήσει και τις δύο πλευρές μας συμβούλευσε ότι καλό θα ήταν σε κάθε εορταστική εκδήλωση να υψώνεται και η Ελληνική σημαία, γιατί με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η εθνική μας υπόθεση.

Και έτσι έληξε η περιπετειώδης και άχαρις αυτή υπόθεση, την οποία μερικοί σωβινιστές με τρόπο επιπόλαιο εδημιούργησαν εκ του μη όντος.

Το πρώτο σπίτι της Α.Ε.Λ.

Δυο περίπου μήνες μετά την ιστορική συγκέντρωση της 4^{ης} Οκτωβρίου 1930, στην οποία αποφασίστηκε η ίδρυση της, η ΑΕΛ στεγάστηκε στο ισόγειο της διώροφης κατοικίας του γιατρού Θ. Φράγκου, που βρισκόταν στον παραλιακό δρόμο μεταξύ του Γ.Σ.Ο. και του Δημόσιου Κήπου. Μακριά από το κέντρο και τη φασαρία της πόλης, σε μια ήσυχη περιοχή κοντά στη θάλασσα, που γειτνιάζε με τα ανατολικά όρια της μικρής τότε σε έκταση Λεμεσού, που είχε πληθυσμό 15 χιλιάδες περίπου.

Ήταν ένα μικρό οίκημα με πέντε δωμάτια που ήταν αρκετά τότε για τις περιορισμένες απαιτήσεις και ανάγκες του νεοϊδρυθέντος σωματείου, του οποίου τα μέλη μόλις ξεπερνούσαν τα 30.

Στην είσοδο ήταν μια σχετικά μεγάλη αίθουσα (σάλα) κατάλληλα επιπλωμένη που χρησιμοποιε ως καθιστικό. Στη μέση ένα μπιλιάρδο και στους τοίχους ήταν αναρτημένες γυάλινες πινακίδες με μπλε φόντο και κίτρινα γράμματα (τα χρώματα της ΑΕΛ), με διάφορα ρητά, όπως «Νους υγιής εν σώματι υγείη», «Όταν το θάρρος χαθεί το πάν εχάθη», «Ο αθλητής πρέπει να είναι σεμνός εις την νίκην και γενναίος εις την ήτταν», «Η ευγένεια δεν στοιχίζει τίποτε και αγοράζει τα πάντα», κ.α.

Στη συνέχεια ήταν ένα μικρό χολ που οδηγούσε δεξιά στο δωμάτιο επιτραπέζιας αντισφαίρισης και αριστερά στην αίθουσα συνεδριάσεως του Δ.Σ. Πιο μέσα ήταν το δωμάτιο που χρη-

σίμευε ως αποδυτήρια (το Γ.Σ.Ο. βρισκόταν σε μόνο λίγα μέτρα απόσταση), στο οποίο είχαν τοποθετηθεί μόνο πάγκοι χωρίς τον απαραίτητο εξοπλισμό και ντους, γιατί ο κάθε ποδοσφαιριστής φρόντιζε τον εαυτό του και ήταν υπεύθυνος για την ποδοσφαιρική του εξάρτηση, την οποία μάλιστα έπαιρνε σπίτι του και φρόντιζε για το πλύσιμο και τα αναγκαία μπαλώματα. Εκείνο το δωμάτιο συνδέθηκε συναι-

σθηματικά με αξέχαστες στιγμές και αρκετές αναμνήσεις, καλές και κακές. Γέλια, χαρές και πανηγύρια ύστερα από κάθε νίκη, αλλά καταθλιπτική ατμόσφαιρα, νεκρική σιγή και βουβή μάρα μετά την ήττα. Τέτοιο κλίμα επικρατούσε στο μικρό εκείνο χώρο ύστερα από κάθε συνάντηση – αναμνήσεις που μπορεί με το χρόνο να ξεθωριάζουν, μα δεν πεθαίνουν και η θύμησή τους πάντα προκαλεί συγκίνηση.

Στο βάθος ήταν ακόμα ένα δωμάτιο, το οποίο αργότερα, περί τα τέλη του 1932, χρησιμοποιε ως υπνοδωμάτιο για τον αφιχθέντα τότε πρώτο Ελλαδίτη προπονητή της ΑΕΛ, Αργύρη Γαβαλά.

Απ' έξω ήταν ένα ευρύχωρο στεγασμένο προαύλιο με όργανα γυμναστικής για όσους ήθελαν να ασκούνται και στο πίσω μέρος μια μεγάλη αυλή, όπου είχε εγκατασταθεί δίχτυ της πετόσφαιρας.

Τα μέλη κυριευμένα τότε από μεγάλο ενθουσιασμό με την ίδρυση του νέου σωματείου μαζεύονταν κάθε μέρα στο οίκημα, το οποίο έσφυζε κυριολεκτικά από νεανική ζωντάνια. Άλλοι για καφέ και κουβέντα και άλλοι για να ασχοληθούν με τα διάφορα παιχνίδια, μπιλιάρδο, πιγκ πογκ και πετόσφαιρα.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι αμέσως μετά τη στέγαση της ΑΕΛ, η σχολική εφορία Λεμεσού έδωσε στους μαθητές την άδεια να συμμετέχουν αγωνιστικά στις διάφορες αθλητικές της ομάδες (ως τότε απαγορευόταν η συμμετοχή μαθητών σε εξωσχολικές ομάδες) και επίσης επέτρεψε να συχνάζουν οι μαθητές στο οίκημα του σωματεί-

ου. Η άδεια δόθηκε για δύο λόγους: (α) Η ΑΕΛ με την ίδρυση και τα ιδρυτικά της μέλη έδειξε ότι ήταν ένα σοβαρό αθλητικό σωματείο με καθαρά αθλητικούς σκοπούς, και (β) το άψογο και πολιτισμένο περιβάλλον μέσα στο οίκημα του σωματείου. Τόσο το Συμβούλιο όσο και τα λιγοστά τότε μέλη, τα περισσότερα ιδρυτικά, ήταν πρόσωπα μορφωμένα και με ήθος. Μερικά ονόματα: Στ. Πίπτας, Κρ. Τορναρίτης, Ν. Σολομωνίδης, Λεύκος Ζήνων, Γ. Λιμνατίτης, Ηρακλής, Γιάγκος, Μιχάλης και Ανδρέας Αραούζος, Μιχ. Ιακωβίδης, Μ. Μαλικίδης, Λ. Χρυσσοστομίδης κ.α. όλοι γνωστά και εκλεκτά μέλη της μικρής Λεμεσιανής κοινωνίας που αποτελούσαν την ελίτ της Λεμεσιανής νεολαίας.

Να θυμηθούμε τώρα και μερικά παράξενα παιχνίδια τα οποία έπαιζαν κυρίως οι πιο νεαροί. Εκτός από τα συνηθισμένα μπιλιάρδο, πιγκ πογκ και πετόσφαιρα μερικοί χωρισμένοι σε ομάδες και χρησιμοποιώντας το γήπεδο του βόλευ έπαιζαν ένα περίεργο παιχνίδι, το Deck Tennis (παιχνίδι που παίζεται στα πλοία) στο οποίο οι παίκτες αντί για μπάλα χρησιμοποιούν μια μικρή κουλούρα διαμέτρου 15-20 εκ. από καραβόσκοινο.

Άλλοι πάλι διασκεδάζαν με ένα αστειό παιχνίδι που ονομάζαν «φυσούνι». Παιζόταν στο τραπέζι του πιγκ πογκ, χωρίς δίκτυ βέβαια, από δύο άτομα ή ζεύγη που φυσώντας την πλαστική μπαλίτσα προσπαθούσαν να την περάσουν στην αντίπαλη περιοχή. Σ' αυτό το παράξενο παιχνίδι ξεχώριζε για τα δυνατά του πνευμόνια ο νεαρός τότε και αργότερα υπουργός Εμπορίου, αείμνηστος Ανδρέας Αραούζος.

Δεν έλειπαν και τα φαιδρά. Σε μια τέτοια περίπτωση πρωταγωνιστής ήταν ο Κρίτων Τορναρίτης, τέως Γενικός Εισαγγελέας, ο οποίος ηλικίας τότε 28 χρονών βρισκόταν στα πρώτα στάδια της δικηγορικής του σταδιοδρομίας. Ήταν μέλος του πρώτου Δ.Σ. της ΑΕΛ και τακτικός θαμώνας του σωματείου. Ερχόταν πάντα στο οίκημα με την άμαξα και γνωστός για το χιούμορ του, του άρεσε να φέρνει συχνά μαζί του ένα από τους γνωστούς γραφικούς τύπους της Λεμεσού για να «σπάξει πλάκα». Πότε τον Πάολο, ένα κακορίζικο και ιδιόρρυθμο τύπο, και πότε τον Μαυρόγιαγκο «τον

προφήτη», ο οποίος πουλούσε κάρβουνα και παρ' όλο ότι η όραση του δεν τον βοηθούσε να διαβάσει, έβλεπε οράματα, έκανε προφητείες και του άρεσε να ρητορεύει και να κάνει πολιτικές συζητήσεις. Ο Κριτωνής, λοιπόν, όπως χαϊδευτικά συνήθιζαν να τον αποκαλούν γνωστοί και φίλοι, μεγάλο «πειραχτήρι» τους κούρδιζε και εκείνοι αντιδρώντας με αλλοπρόσαλλα ξεσπάσματα δημιουργούσαν μια ατμόσφαιρα ευφορίας και κεφιού, που την απολάμβαναν ξεκαρδισμένοι στα γέλια όλοι οι παρευρισκόμενοι.

Παρ' όλο ότι το οίκημα βρισκόταν στον παραλιακό και κύριο δρόμο, η περιοχή εκείνη ήταν ήσυχη χωρίς το θόρυβο και τα καυσαέρια της τροχαίας γιατί τα αυτοκίνητα ήταν λιγοστά και η κυκλοφορία τους πολύ περιορισμένη. Το κοινό μέσο μεταφοράς της εποχής ήταν το ποδήλατο και για τους παραλήδες οι άμαξες, οι λεγόμενες «Βικτωρούδες» και τα "Landau".

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της περιοχής εκείνης ήταν την εποχή της άνοιξη, όταν όλη η γύρω περιοχή μοσχοβολούσε κυριολεκτικά από την έντονη και διάχυτη μυρωδιά που σκορπούσαν τα ανθισμένα λεμονόδεντρα του γειτονικού Δημόσιου Κήπου. Ιδιαίτερα δε τα βράδια με την απόλυτη ησυχία δημιουργείτο μια ατμόσφαιρα ανεπανάληπτη με αρκετή δόση ρομαντισμού.

Αυτή ήταν περίπου μια σύντομη περιγραφή του πρώτου σπιτιού της ΑΕΛ, το οποίο δεν υπάρχει πια γιατί ολόκληρο το οικοδόμημα, θύμα κι' αυτό της ανάπτυξης και της προόδου, κατεδαφίστηκε και παρέμειναν μόνο σαν όνειρο οι αναμνήσεις του.

Στο κέντρο του γηπέδου πριν από αγώνα με τις Αγγλικές βάσεις.

Η πρώτη ποδοσφαιρική συνάντηση

ΑΕΛ – ΑΠΟΕΛ 22.11.1931

Από το αρχείο της εφημερίδας «Ο Χρόνος», ημερ. 28.11.1931, ο αθλητικογράφος ROSMAV περιγράφει πιο κάτω την πρώτη ποδοσφαιρική συνάντηση ΑΕΛ – ΑΠΟΕΛ στις 22.11.1931 στη Λεμεσό.

Η ΑΕΛ ενίκησε το ΑΠΟΕΛ δια τερμάτων 3-2.

Το απόγευμα της Κυριακής 22.11.31 εις το γυμναστήριον εν μέσω περίπου τεσσάρων χιλιάδων θεατών αμφοτέρων των φύλων έλαβε χώραν η από πολλού αναβαλλομένη γιγαντομαχία μεταξύ συλλόγου κρατούντος για τέσσερα πέντε χρόνια τον τίτλο του champion και συλλόγου ζητούντος να τον αποκτήσει. Διαιτητής ο Α. Σκιαδάς, κληθείς επί τούτω εκ Λάρνακος. Κατά την αρχήν του παιχνιδιού οι της ΑΕΛ επιτίθενται και οι του ΑΠΟΕΛ αποκρούουν, διακρίνεται όμως η νευρικότης εις όλους, ουδενός εξαιρουμένου. Περνούν περί τα 10' λεπτά και ο Χριστάκης τερματοφύλαξ της ΑΕΛ δεν επεμβαίνει. Εις τα 11' παρατηρείται κάθοδος προς το τέρμα της ΑΕΛ και ο μέσα αριστερά του ΑΠΟΕΛ στέλλει σοβαρό σουτ το οποίον ο Χριστάκης ψύχραιμα αποκρούει. Η μπάλα τώρα κρατείται πάντοτε στο κέντρον μέχρι του 19' οπότεν ο Μουστερής ντριπλάρει τους οπισθοφύλακας του ΑΠΟΕΛ και κατορθώ-

νει να βρεθεί μόνος με τον τερματοφύλακα, σουτάρει στρωτά στη γωνιά και σημειώνει το πρώτο γκολ υπέρ της ΑΕΛ. Το τι έγινε είναι απεριγράπτο. Το παιχνίδι συνεχίζεται με περισσότερον ψυχραιμία εκ μέρους της ΑΕΛ και περισσότερο πείσμα εκ μέρους του ΑΠΟΕΛ. Σε λίγα λεπτά το πρώτον ημιχρόνιον τελειώνει με 1 -0.

Κατά το δεύτερον ημιχρόνιον αρχίζει το παιχνίδι με

συνεχή πίεσιν του τέρματος του ΑΠΟΕΛ. Στα 8' ο Πρίamos με γωνιαίο σουτ από 20 μ. σημειώνει το δεύτερο γκολ υπέρ της ΑΕΛ. Δεν περνούν 4' και το ΑΠΟΕΛ σημειώνει κόρνερ τις βάρους του, το οποίον ο Μουστερής μετατρέπει εις τρίτον γκολ υπέρ της ΑΕΛ. Στο 10' ο Βάσος σημειώνει φάουλ εις απόστασιν 20 περίπου μέτρων από το τέρμα της ΑΕΛ το οποίον αφού εκτυπήθη από τον Μαύρον, ο Νατάρ με μια κεφαλιά χαρίζει το πρώτον τέρμα υπέρ του ΑΠΟΕΛ. Τώρα το ΑΠΟΕΛ πιέζει συνεχώς το τέρμα της ΑΕΛ αλλά ο Χριστάκης με τον Σολέα και τον Σπύρον εργάζονται πολύ καλά. Στο 30' ο Σολέας κάμνει πέναλτι το οποίον μετατρέπεται εις δεύτερον τέρμα υπέρ του ΑΠΟΕΛ. Τώρα και αι δύο ομάδες παλεύουν η μια για να κρατήσει την νίκην και η άλλη να ισοφαρίσει. Η ΑΕΛ πιέζει το τέρμα του ΑΠΟΕΛ και αναγκάζει τον Πετράκην να επέμβη επανειλημμένως. Το σφυρί του διαιτητού στα 45' ακριβώς κηρύττει την λήξιν του αγώνος και έτσι ανεκυρύχθη νικήτρια η ΑΕΛ δια 3 -2.

Μετά τον αγώνα προσεφέρθη τέϊον εις τας δύο ομάδας εις το οίκημα ΑΕΛ και αφού ομίλησε ο Κρίτων Τορναρίτης εκ μέρους της ΑΕΛ ο Σκιαδάς προσέφερε τα τέσσερα κύπελλα, το έπαθλον του αγώνος, εις τον αρχηγόν της ομάδος ΑΕΛ Βάσο Αϊβαλιώτη τον οποίον και συνεχάρη δια το καλόν παίξιμο της ομάδος του.

Τον αγώνα παρηκολούθησαν από την Λάρνακα, Λευκωσίαν και Αμμόχωστον πάρα πολλοί. Η επιτροπή της ΑΕΛ είναι πράγματι αξία συγχαρητηρίων δια την τάξιν η οποία εκρατήθη χάρις εις τες φροντίδες της διαρκούντος του αγώνος.

Γιάννης Σάββα

Ο Γιάννης Σάββα σε πολύ μικρή ηλικία, το 1934 άρχισε να παίζει ποδόσφαιρο στην τότε ομάδα της Λεμεσού «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ». Από κει εντάχθηκε αμέσως στην παιδική ομάδα της ΑΕΛ. Πολύ γρήγορα το μεγάλο του ταλέντο τον οδηγεί απευθείας από την παιδική ομάδα στην Α' ομάδα. Από το 1936 μέχρι το 1946 ήταν ένα από τα βασικότερα στελέχη της ΑΕΛ όπου έγραψε ξεχωριστή ιστορία με τους τότε άσους της θρυλικής ομάδας μας.

Η προσφορά του Γιάννη Σάββα στο ποδόσφαιρο δεν περιορίστηκε σ' αυτή μόνο του ποδοσφαιριστή. Εργάστηκε για αρκετά χρόνια σαν προπονητής σε διάφορες ομάδες όπως στον ΑΝΤΑΙΟ Λεμεσού, στον ΑΜΟΛ Λεμεσού, στον ΑΡΗ Λεμεσού και στον Ευαγόρα Πάφου.

Επίσης ο Γιάννης Σάββα πρόσφερε τις υπηρεσίες του στο ποδόσφαιρο της Κύπρου για αρκετά χρόνια και το πόστο του διαιτητή.

Αναμνήσεις του Γιάννη Σάββα

Όταν ήταν στρατιώτης στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ιταλία αποτελούσε βασικό στέλεχος της μικτής ομάδας της 5^{ης} Αμερικανικής Στρατιάς. Η 5^η στρατιά κέρδισε το κύπελλο ΑΪ-ΖΕΝΧΑΟΥΕΡ νικώντας στον τελικό την 8^η στρατιά με 3-1. Δύο τέρματα σημείωσε ο Γιάννης Σάββα.

Θυμάται ότι εκτός από ποδοσφαιριστής ήταν στέλεχος και των άλλων τμημάτων που διατηρούσε η ΑΕΛ: Πετόσφαιρα, ΧΟΚΚΕΥ, Water Polo, Κλασικό αθλητισμό, κωπηλασία.

Το 1937 στο Γ.Σ.Ο. η ΑΕΛ αντιμετώπιζε την ΕΠΑ. Ενώ η ΑΕΛ έχανε με 0 - 1 ο αείμνηστος Αντρέας Παπαδόπουλος λέει στον βενιαμίν της ομάδας Γιάννη Σάββα: «Ρε μιτσή κοίταξε που θα βάλω δύο -τρεις έξω και θα τους νικήσουμε».

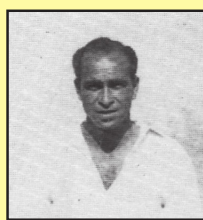
1937 ΑΕΛ – ΑΠΟΕΛ

Ο αείμνηστος Σωκράτης σέντερ - φορ του ΑΠΟΕΛ είχε βάλει στοίχημα £30,00 ότι θα κέρδιζε η ομάδα του. Σε μια φάση που έμεινε τετα-τετ με τον Γιάννη μέσα στην επανορθωτική αφού ο Γιάννης του πήρε την μπάλα ο Σωκράτης που ήταν νευρικός του τράβηξε το παντελονάκι και του έκοψε το λάστιχο. Ύστερα γύρισε και του είπε: «άφησε με να νικήσουμε να πιάσω το στοίχημα των £30,00 και να τες μοιράσουμε». Ο Γιάννης όμως δεν πουλήθηκε.

1938 ΑΕΛ – ΑΠΟΕΛ

Ο προπονητής της ΑΕΛ Αργύρης Γαβαλάς ανανέωσε την ομάδα και έβαλε 3-4 μικρούς. Μεταξύ αυτών και ο Κώστας Τριμικλινιώτης. Σε μια φάση ο αείμνηστος Ποθάρας του ΑΠΟΕΛ κτύπησε τον μικρό Τριμικλινιώτη και τον έριξε κάτω. Όταν σηκώθηκε φοβισμένος λέει του Γιάννη: «Θικέ -Θικέ τούτος εκλώτσησε με». Ο Γιάννης του είπε «Πήγαινε ρε κερατά κτύπα τον και συ να πάρεις τον αέραν του».

Σε κάποιο τελικό κυπέλλου στο ΓΣΠ με το ΑΠΟΕΛ ο Ιτταλος της ΑΕΛ αφού είδε τον τερματοφύλακα Μουσκή έξω από το γκολ -ποστ με ψηλοκρεμμαστή μπαλιά σημείωσε τέρμα. Γυρίζει τότε στον πάγκο που ήταν ο προπονητής του ΑΠΟΕΛ Κιούνσλερ και του φωνάζει: «Εκρέμμασα του την σαν το σταφύλι».

Γιώργος Κίνας

Ένας μεγάλος ποδοσφαιριστής, ανιδιοτελής και αγαπητός από όλους αθλητής, ο Γεώργιος Κίνας, πέθανε από καρδιακή προσβολή στις 18.11.1982.

Γεννήθηκε στη Λεμεσό στις 21.11.1921 και από τα μαθητικά του χρόνια άρχισε να ασχολείται με το ποδόσφαιρο. Πολύ νωρίς, το μεγάλο του ταλέντο τον οδηγεί στους κόλπους της ΑΕΛ και παίζει με τα χρώματα της για πολλά χρόνια. Ο Γ. Κίνας εμεσουράνισε στο ποδοσφαιρικό σπέρμα επί μια 20ετία και υπηρέτησε πιστά τον αθλητισμό και το σωματείο του.

Το Δ.Σ. της ΑΕΛ σε ανακοίνωση του, με την ευκαιρία του θανάτου του ανέφερε:

«Ο θάνατος του Γεωργίου Κίνα, πρώην ποδοσφαιριστή της ΑΕΛ, βύθισε σε πένθος τους γνωστούς και φίλους του εξαιρετού αυτού ανθρώπου που έχαιρε μεγάλης εκτίμησης σε όσους τον γνώριζαν.

Ο Κίνας υπήρξε ένας σεμνός και φιλότιμος αθλητής που τίμησε επάξια τη φανέλα της ιστορικής ΑΕΛ.

Υπήρξε ένας από τους πρωταγωνιστές της ΑΕΛ σε καιρούς δύσκολους και ήταν λάτρης του αγνού ποδοσφαίρου. Μαζί με την ΑΕΛ ο Κίνας γνώρισε συγκινητικές στιγμές θριάμβων και μεγάλων επιτυχιών.

Ο Κίνας και μετά τον τερματισμό της καριέρας του πρόσφερε υπηρεσίες και σαν μέλος του Δ.Σ.

Η φωτογραφία του Κίνα να αναρτηθεί στα γραφεία του σωματείου.

Η ΑΕΛ εισέφερε χρηματικά ποσά σε φιλανθρωπικά ιδρύματα στη μνήμη του Κίνα».

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΕΛ

1958-1959 Εκδρομή και σούβλα στο Μέσα Ποταμό

Πάντοτε οι ποδοσφαιριστές της ΑΕΛ λειτουργούσαν μέσα σε οικογενειακό κλίμα

Παναγιώτης Ξυσταράς

Στα χρώματα της Λεμεσού, που τόσο αγάπησε αναπαύθηκε ένας σεμνός και γενναίος ποδοσφαιριστής της ΑΕΛ, ο Παναγιώτης Ξυσταράς. Πολλοί φίλαθλοι θυμούνται το γεροδεμένο παλικάρι που αγωνιζόταν με δύναμη και ζωντάνια, όμοια της οποίας ίσως να μη γνώρισαν ακόμη τα Κυπριακά γήπεδα. Όταν η Επιτροπή της ΑΕΛ έμπαινε στα αποδυτήρια πριν τον αγώνα για να ενθαρρύνει την ομάδα να παίξει δυνατά, από τον Ξυστάρα ζητούσαν αυτοσυγκράτησιν. Ήταν πολύ δυνατός και επικίνδυνος στο μαρκάρισμα των αντιπάλων, αλλά πάντοτε άκακος και σεμνός. Ο Ξυσταράς γεννήθηκε στο χωριό Επισκοπής του Μωρού Νερού της Πάφου το 1918. Πολύ μικρός ήλθε με τους γονείς του στη Λεμεσό όπου εργαζόταν ως ράφτης. Η ΑΕΛ τον διέκρινε και τον πήρε από μια συνοικιακή ομάδα. Διακρίθηκε στην περίοδο 1946-1950, πρώτα σαν οπισθοφύλακας και μέσος και ύστερα ως μέσα αριστερά. Το 1948 έπαιξε με την περίφημη ομάδα της ΑΕΛ που νίκησε την ομάδα της Ελληνικής αεροπορίας με 3-2 μιας ομάδας που θεωρείτο από τις καλύτερες στα Βαλκάνια. Τον ίδιο χρόνο η ΑΕΛ κέρδισε το κύπελλο Κύπρου, κικώντας στον τελικό την Πρωταθλήτρια ΑΠΟΕΛ

με 2-1. Για την ιστορία αναφέρουμε την περίφημη εκείνη ομάδα της ΑΕΛ: Καραπέτ, Κίνας, Μισάκ, Ιτταλος, Λοίζος, Ζαμπάς, Αραδιπιώτης, Παπαδήμας, Βασιλείου, Ξυσταράς, Βούρας.

Ο Ξυσταράς είχε μεταναστεύσει στην Αγγλία όπου εργάστηκε για πολλά χρόνια. Γύρισε στην πατρίδα του ένα χρόνο πριν πεθάνει, υποφέροντας με την καρδιά του.

Και μια εύθυμη πλευρά της αθλητικής του ζωής. Ένας Τουρκοκύπριος σοφέρ ονόματι Φερχάτ που οδηγούσε πάντοτε το λεωφορείο της ΑΕΛ για αγώνες σε άλλες πόλεις, είχε μια καταπληκτική ομοιότητα με τον Ξυσταρά. Όπως ανέφερε ο Φερχάτ, η ομοιότης αυτή του απέδιδε πολλά οφέλη. Όπου πήγαινε σε θέατρα, σε κέντρα, σε καταστήματα, σε εστιατόρια, τον υποδέχονταν με φιλοφρονήσεις, «Καλώς τον Ξυσταρά μας», και πάντοτε είχε εξαιρετικές τιμές και περιποιήσεις που ο Τουρκοκύπριος σοφέρ δεχόταν με το ίδιο γλυκύ χαμόγελο που είχε ο Ξυσταράς.

Ήταν η καλή εποχή της φιλίας και αγάπης Ελλήνων και Τούρκων. Έφυγε ο Φερχάτ για τον Βορρά με την δίνη του πολέμου. Ποιος ξέρει τι να γίνεται. Ίσως βρίσκεται με τον Ξυσταρά εκεί όπου οι ψυχές δεν χωρίζονται με πράσινες γραμμές.

Χριστόδουλος Μιχαήλ (Τουουλής)

Ο Χριστόδουλος Μιχαήλ, πολύ γνωστός σαν Τουουλής γεννήθηκε στη Λεμεσό στις 4.2.1929. Παντρεμένος, με τρία παιδιά και εργαζόταν υπάλληλος στο λιμάνι Λεμεσού.

Από πολύ μικρός ασχολήθηκε με το ποδόσφαιρο παίζοντας σε μικρές αστυνομικές ομάδες. Στην ΑΕΛ γράφτηκε το 1949 και αφού έπαιξε για λίγο στην αναπληρωματική ομάδα το 1951

έγινε βασικό στέλεχος της Α' ομάδας. Από το 1951 μέχρι το 1966 αγωνιζόταν ανελλιπώς στην Α' Ομάδα και αποτελούσε βασικότητα στο στέλεχος.

Τα πλούσια προσόντα του Τσοουλή, η δύναμη του, η ταχύτητα του, η ανεξάντλητη αντοχή του και το ψηλό του παράστημα τον καθιστούσαν ικανό να παίξει σε οποιαδήποτε θέση με μεγάλη επιτυχία πάντοτε. Έτσι αγωνιζόταν και σαν έξω δεξιά, σέντερ φορ, έξω αριστερά, χαφ και μπακ. Του Τσοουλή του άρεσε να παίξει είτε σαν μπακ, είτε σαν σέντερ φορ.

Κατά την πολύχρονη ποδοσφαιρική του σταδιοδρομία γνώρισε πολλούς προπονητές. Τον Α. Γαβαλά, Χαανς, Φιτς, Χριστοδούλου, Κέπλερ, Εισαγγελέα, Μαυρόκολο, Α. Μουστάκη και Στεφάν.

Ο Τσοουλής κλήθηκε και στην Εθνική Κύπρου αλλά λόγω των γεγονότων της Τουρκικής ανταρσίας το 1963 δεν κατέστη δυνατό να παίξει.

Από τους ποδοσφαιριστές της εποχής του ξεχώριζε τους Μαυρόκολο, Κρίστη, Άριστο, Παπαδήμα, Γιάννο, Σιάλον, Καράν, Πύργο του Πεζοπορικού, Παντελάν του ΑΠΟΕΛ, και Κόκον της Ομόνοιας.

Κάτι που δεν θα ξεχάσει ο Τουουλής είναι το ακόλουθο περιστατικό. Το 1951 έπαιξε στην αναπληρωματική ομάδα εναντίον των Άγγλων και έχασαν με 5-0. Πηγαίνοντας στα αποδυτήρια ο προπονητής του Α. Γαβαλάς του έδωσε την φανέλα με τον αριθμό 7 και τον έβαλε να παίξει και στην ομάδα εναντίον της ΕΠΑ. Η ΑΕΛ κέρδισε με 4-1 και ο Τσοουλής απέδωσε πολύ καλά.

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΕΛ

ΑΕΛ ΚΥΠΕΛΛΟΥΧΟΣ 1947-1948

Ιστάμενοι: Κώστας Βασιλείου (προπονητής), Πανικός Αραδιπιώτης, Παναγιώτης Ξυσταράς, Νίκος Σολομωνίδης (Γενικός Γραμματέας), Λοΐζος Παντελίδης, Ανδρέας Παπαδήμας, Γεώργιος Κίνας

Καθήμενοι: Μισάκ Κεσισιάν, Χρίστος Ίτταλος, Καραπέτ Καρογιάν, Βούρας, Αχιλλέας Ζάμπας

Ο Κυβερνήτης Κύπρου Μπάπτερσιλ απονέμει το Κύπελλο Κύπρου στον αρχηγό της ΑΕΛ Κώστα Σολέα.

